

Postanowienie z dnia 22 października 2003 r.

II UZ 79/03

Przepis art. 39 ust. 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst: Dz.U. z 1998 r. Nr 7, poz. 25 ze zm.) dopuszcza możliwość wydania przez organ rentowy (Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego) nowej decyzji ustalającej podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników, także w sprawie rozstrzygniętej prawomocnym wyrokiem, bez potrzeby wznowienia postępowania sądowego.

Przewodniczący SSN Beata Gudowska, Sędziowie SN: Zbigniew Myszka, Maria Tyszel (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 22 października 2003 r. sprawy z wniosku Elżbiety P. i Antoniego P. przeciwko Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego-Oddziałowi Regionalnemu w K. o objęcie ubezpieczeniem społecznym i zapłatę składek, na skutek zażalenia wnioskodawców na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 18 czerwca 2003 r. [...]

o d d a l i ł zażalenie.

U z a s a d n i e

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie postanowieniem z dnia 18 czerwca 2003 r. [...] odrzucił wniesioną 31 stycznia 2003 r., skargę Elżbiety i Antoniego P. o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem tegoż Sądu z 5 czerwca 1999 r., zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie z 11 czerwca 1999 r. [...] oddalający ich odwołanie od decyzji Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddziału Regionalnego w K. z dnia 21 października 1997 r. W uzasadnieniu swego postanowienia Sąd Apelacyjny wskazał, że skarżący nie przedstawili ani nowych okoliczności faktycznych, ani nowych środków dowodowych, które istniały przed prawomocnym zakończeniem postępowania, z których nie mogli wówczas sko-

rzystać, a ponadto skarga została wniesiona po upływie trzymiesięcznego terminu określonego w art. 407 k.p.c.

W zażaleniu na to postanowienie pełnomocnik wnioskodawców wniósł o jego zmianę „przez orzeczenie wznowienia postępowania zgodnie z żądaniem skargi z jednoczesnym przekazaniem ponownego rozpoznania sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie wraz z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o przyznaniu kosztów zastępstwa adwokackiego w postępowaniu zażaleniowym według norm przepisanych”. Postanowieniu temu zarzucił: a) błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 403 § 2 k.p.c. „- przez błędne uznanie, że w poprzednim postępowaniu strona mogła przedstawić środki dowodowe wskazane w skardze w postaci wydanych po zapadnięciu wyroku Sądu Apelacyjnego zaświadczeniu ZUS oraz decyzji KRUS; - przez milczące pominięcie w ocenie zasadności skargi wskazanych jako podstawy do wznowienia postępowania takiej okoliczności jak przedawnienie z mocy prawa nie wziętej w ogóle pod uwagę przez Sąd orzekający w toku rozpoznania sprawy, której dotyczy wznowienie; - przez pominięcie w ocenie zasadności skargi nowego dowodu w postaci umowy najmu, a ponadto zarzucając b) naruszenie art. 407 k.p.c. przez przyjęcie, że skarga jest spóźniona, chociaż rzeczywiste dowiedzenie się przez odwołujących o podstawach wznowienia w postaci decyzji KRUS oraz przedawnieniu *ex lege*, miało miejsce dopiero w toku postępowania w Sądzie Okręgowym w Krakowie [...] w grudniu 2002 r.”

Zarzucił też „naruszenie konstytucyjnej zasady praworządności (art. 2 Konstytucji R.P.) przez pozostawienie w obiegu prawnym decyzji KRUS oraz wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia z 5 czerwca 2001r. wydanych z naruszeniem przepisów prawa o wygaśnięciu należności składkowych z tytułu ubezpieczenia przez ich przedstawienie.”

Rozpoznając zażalenie Sąd Najwyższy wziął pod uwagę, co następuje:

Na podstawie art. 410 §1 k.p.c. Sąd właściwy do rozpoznania skargi o wznowienie postępowania w pierwszej kolejności bada jej dopuszczalność a więc, to czy skarga jest wniesiona w terminie przewidzianym w art. 407 k.p.c. (ewentualnie też w art. 408) oraz, czy jest oparta na ustawowej podstawie wznowienia przewidzianej w art. 401, 401¹ i 403 k.p.c. Warunkiem możliwości rozpatrywania zasadności skargi o

wznowienie jest spełnienie obu tych warunków. Stwierdzenie przez Sąd braku jednego z nich powoduje odrzucenie skargi.

W rozpoznawanej sprawie skarga została wniesiona 31 stycznia 2003 r. natomiast, jako „ujawnione po wydaniu wyroku nowe okoliczności i środki dowodowe, które mogą mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu (art. 403 § 2 k.p.c.)” wskazano dwie decyzje Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 11 stycznia 2002 r. - dotyczącą Antoniego P. i z 19 kwietnia 2002 r. - dotyczącą Elżbiety P. oraz zaświadczenia Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Krakowie z 15 i 18 marca 2002 r. Prawdłowo zatem Sąd Apelacyjny uznał, że skarga o wznowienie postępowania została wniesiona z uchybieniem terminu z art. 407 k.p.c., bowiem zarówno te decyzje, jak i zaświadczenia, doszły do wiadomości skarżących nie później niż w maju 2002 r. Słusznie też Sąd Apelacyjny stwierdził, że „ewentualne zasugerowanie przez Sąd rozpoznający inną sprawę, wniesienia skargi o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem” nie może być uznane za dzień, w którym wnioskodawcy dowiedzieli się o podstawie wznowienia. Stanowisko to jest tym bardziej uzasadnione, że oboje skarżący już w trakcie trwania postępowania zakończonego wyrokiem z 5 czerwca 2001 r. [...], od którego nie wnieśli kasacji, wiedzieli, że w okresach objętych tym wyrokiem, podlegali ubezpieczeniu społecznemu z tytułu zatrudnienia względnie prowadzenia działalności gospodarczej i o tych faktach powinni byli poinformować Sąd rozpoznający sprawę. Bezprzedmiotowe jest powołanie się w zażaleniu na tezę orzeczenia Sądu Najwyższego z 25 stycznia 1967 r., II CZ 128/66 (OSP i KA 1968 nr 9, poz. 198), bowiem nie przystaje ona do okoliczności rozpatrywanego zażalenia. Żalący się nie wykazał, że Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego decyzje z 31 stycznia i 10 kwietnia 2002 r. wydała z własnej inicjatywy, a nie na wniosek skarżących. Z pewnością też zaświadczenia z 15 i 18 kwietnia 2002 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydał na ich wniosek, brak więc jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, że skarżący nie potrafili „ocenić prawdopodobnego wpływu na wynik sprawy” tych dowodów.

Sąd Najwyższy zwraca uwagę, że w skardze z 31 stycznia 2003 r. brak było wniosku o przywrócenie uchybionego terminu z art. 407 k.p.c., co oznacza, że skarga podlegała odrzuceniu już z tej przyczyny, bez potrzeby rozważenia jej dopuszczalności z uwagi na wskazaną podstawę wznowienia, dlatego podniesione i

przytoczone wyżej zarzuty zażalenia dotyczące naruszenia art. 403 § 2 k.p.c. są pozbawione znaczenia prawnego.

Nie ma to wprawdzie istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego o bezzasadności rozpatrywanego zażalenia, jednak wobec poglądów wyrażonych w jego uzasadnieniu należy przypomnieć, że z uwagi na odrębności postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych również prawomocność materialna wyroku w tych sprawach ma inny zakres, niż w innych sprawach cywilnoprawnych. Wydana po uprawomocnieniu się wyroku, w trybie art. 39 ust. 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst: Dz.U. z 1998 r. Nr 7, poz. 25 ze zm.) nowa decyzja organu rentowego dezaktualizuje nie tylko jego decyzję wcześniejszą, lecz także skutki prawne wyroku rozstrzygającego zarówno o zasadności, jak i bezzasadności wniesionego od niej odwołania. Przepis ten w odniesieniu do ustalenia obowiązku podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników dopuszcza bowiem możliwość stosowania, znanej w prawie ubezpieczeń społecznych, instytucji wznowienia postępowania przed organem rentowym bez potrzeby wznowienia postępowania sądowego (por. także art. 52 ust. 1 pkt 1 i powołanej ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. w związku z art. 114 ust. 2 pkt 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Dz.U. Nr 162, poz. 1118 ze zm.).

Mając powyższe na uwadze i uznając zażalenie za bezzasadne Sąd Najwyższy, zgodnie z powołanymi przepisami oraz art. 393¹⁹ w związku z art. 397 i 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji postanowienia.

=====